

POST-
historia från
BLEKINGEKUSTEN

Erik Lindgren

Förlagan tillverkad år 1992

Lotta dr Koppa

Posthistorisk skriftserie 79

Innehåll

Förord	sid 3
Hasslö	4
Aspö	7
Drottningsskär	10
Elleholm	12
Matvik	14
Jernavik	15
Västra Hästholmen	16
Hjortahammar	19

Copyright Erik Lindgren

Häftet i den posthistoriska serien skrivs på ordbehandlare och tillverkas i ett litet antal exemplar (10-20 ex) på en bordskopiator. Det är fråga om ett rent hantverk. Sinsemellan kan exemplaren bli något olika och skönhetsfel kan förekomma. Om det är fel på det häfte Du läser i nu, ber jag Dig skicka mig det för utbyte mot ett annat.

Förord

Skärgård och kustremsor har sin särskilda tjusning. Detta gäller även för ett så speciellt område som posthistoria. När man forskar i denna stöter man i kusttrakter då och då på en utveckling som avviker från den normala, inte minst under de tre sista decennierna av 1800-talet då båtar och järnvägar och diligenser konkurrerade med varandra.

Det är några udda exempel som jag har försökt fånga i detta häfte i min posthistoriska skriftserie. De rör poststationer längs så gott som hela blekingekusten. Jag har valt att presentera dem i den ordning de tillkommit tidsmässigt utan avseende på den geografiska fördelningen.

I citat har jag moderniserat stavningen men undvikit att göra några ingrepp i formuleringen. Även om citaten däri-genom förefaller byråkratiskt formulerade, har de dock en viss stringens och är för det mesta uppbyggda grammatiskt korrekt.

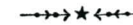
Den uppmärksamme läsaren finner att jag ibland berättar om samma sak på mer än en plats, t ex om hur postverket övertog ansvaret för kronobrevbäringen och hur poststyrelsen kort tid därefter undersökte möjligheterna att minska den dyrbara följdverkan. Jag gör upprepningarna till tjänst för dem som inte sträckläser häftet utan väljer att läsa ett avsnitt någon gång då och då.

För synpunkter på häftets utformning och innehåll är jag tacksam. Växjö den 1 september 1992

Erik Lindgren

KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS
1877. CIRKULÄR. N^R XLI.

88.

Kungörelse,

angående poststationens i Lofvened öppnande samt åtskilliga poststationers indragning.

Den 1 januari nästinstundande år kommer poststation att öppnas vid Lofveneds station å jernvägslinien Lidköping—Håkantorp.

Deremot skola vid denna månads utgång indragas de nuvarande poststationerna:

Faringe, i Stockholms län,
Öja, i Södermanlands län,
Löt, Ölands-Egby och Bredsättra i Kalmar län,
Hangvar, Stenkyrka, Martebo, Källunge, Gothem, Hörsne, Follingbo, Barlingbo, Endre, Gotlands-Wänge, Guldrupe, Wall, Atlingbo, Mästerby, Ejsta, Løjsta, Fardhem, När, Alskog och Grötlingbo, alla i Gotlands län,
Biskopsberg, Torhamn, Tjurkö, Sturkö, Hasslö, Aspö, Hjortsberga, Hala-hult, Hokadal, Gammalstorp och Hasselstad, i Blekinge län,
Kyrkheddinge, i Malmöhus län,
Hellingsjö, i Elfsborgs län,
Mellby, i Skaraborgs län,
Ingersby, i Wermlands län, samt
Öratjern, i Gefleborgs län. Stockholm, af Kongl. Generalpoststyrelsen, den 24 december 1877.

WILHELM ROOS.

Axel Husberg.

Hasslö var en av de blott fyra år gamla blekingska poststationer som tillsammans med många andra drogs in med 1877 års utgång

och vintertiden då det stormar och isen lägges ty det händer ofta vid denna årstid att isen lägges på ett stycke på vägen och ett annat kan det vara rent vatten. Således får man vara blottställd vid många tillfällen på vad sätt man skall komma fram".

Hasslö (Hasslö socken)

En av de 29 poststationer som öppnades i Blekinge med 1874 års ingång, när postverket fick ansvar för kronobrevbäringen, förlades till Hasslö. Hemmansägaren och fjärdingsmannen Sven Andersson utsågs till föreståndare med 50 kr i årsarvode. Det var lika litet som kollegan Fredrik Sörensson på Aspö fick. För de flesta andra föreståndarna varierade ersättningen mellan 150 och 200 kronor om året.

Efter att poststyrelsen i september 1875 infordrat uppgifter om frimärksförsäljningen m m vid underlydande poststationer, svarade postmästare J F Ejserman i Karlskrona den 29 februari 1876 att han ansåg att alla poststationer inom hans område hade så dålig omsättning att de borde dras in, dock med undantag av Eringsboda. På Hasslö hade vanliga frimärken sålts för 12 kr under 1874 och för 7 kr under 1875, vartill kom tjänstefrimärken för sammanlagt kr 8:58 under båda åren. Posten kom till Hasslö via Listerby men Ejserman anförde bl a följande i sitt brev till poststyrelsen: "Postbefordringen till vederbörande tjänstemän och betjante bör ordnas på ett för Postverket mindre betungande sätt än som nu sker. Så till ex bör post till Aspö, Hasslö och Sturkö bekvämast och billigast befordras över Tjurkö och där, genom lämplig uppgörelse med vederbörande fjärdingsmän eller andra pålitliga personer, avhämtas och avlämnas".

Det blev ingen omedelbar åtgärd men med 1877 års utgång drogs poststationen i Hasslö in. Man följde inte postmästare Ejsermans intentioner utan ersättningen blev lantbrevbäring som utgick från Listerby. Poststationsföreståndaren Sven Andersson fick själv ikläda sig rollen som lantbrevbärare. Hans brev till poststyrelsen efter närmare två år som sådan kan förtjäna att citeras:

"Undertecknad som är lantbrevbärare å linjen Listerby-Hasslö-Aspö, vilken linje utgöres av sjöväg med 1 1/2 mil från Listerby till Hasslö samt från Hasslö till Aspö 1/2 mil, således tillsammans 2 mil. Posten forslas här en gång varje vecka eller var lördag fram och åter och blir då vägen som tillryggalägges för dagen 4 mil. Denna väg är både svår och mödosam vid många tillfällen helst under hösten

Andersson fortsatte skildringen i sitt brev den 6 september 1881 och begärde att få ersättningen för varje tur höjd från kr 2:75 till kr 3:85. Postmästare Ejserman tillstyrkte löneförhöjningen, men poststyrelsen begärde att postmästaren skulle "avfordra Andersson bevis om att hans ansökan om legoförhöjning ej kunde bifallas och att han sålunda upphör att vara lantbrevbärare med 1881 års utgång". Postmästaren skulle också infordra anbud för att konkurrera med Sven Anderssons bud. I Förkärla kyrka läste kyrkoherde M N Anglin den 16 oktober från predikstolen upp en kungörelse om den ledigblivna lantbrevbäringen.

Det kom bara ett anbud, nämligen från Manfred Svensson på Hasslö som krävde 5 kr per tur. Han antogs men postmästaren anmodades att på nytt försöka få lägre beting. Det lyckades inte och förmodligen blev den dyra lantbrevbäringen en bidragande orsak till en framställning om att få poststationen åter.

blev Anton Andersson kvar till och med 1916, varefter handlanden Alfred Karlsson tog vid. Han hade varit poststationsföreståndare i Hjortahammar under drygt ett år. Hans kontrakt upphörde den 30 september 1922 och fru Emmeli Maria Jonasson tog över. Hon var hustru till kustuppsyningsmannen A Jonasson men blev inte så länge vid den nya uppgiften. Den 1 april 1924 tog fru Hanna Svensson över och stannade i exakt 30 år.

Folke Cederblad blev föreståndare den 1 april 1954 och fick 20 år senare uppleva att poststationen statushöjdes till postexpedition. När han pensionerades den 1 juni 1976 fick han arbeta vidare som postbiträde med postexpeditionen som dittills i hans eget hus. Det blev en nödlösning i väntan på att frågan om en postlokal skulle ordnas. Det gjorde den så småningom och med 1977 års generella omorganisation blev benämningen postkontor. Med titeln postmästare har efterträdaren fått överta ansvaret för postservice till ca 700 hushåll.

190.					
Karlskrona—Hasslö.					
(Erfn den 2 juli 1890.)					
(April—september.)					
		Nymil.			
O. L.	—	12,30		O. L.	9,0
O. L.	1,30	1,55	0,1	O. L.	7,55
O. L.	1,45	2,15	0,4	O. L.	7,30
O. L.	2,55	3,0	0,7	O. L.	6,45
O. L.	4,15	—		O. L.	5,30
		Nymil.			
O. L.	—	12,30		O. L.	9,30
O. L.	1,30	1,55	0,1	O. L.	8,25
O. L.	1,45	2,15	0,4	O. L.	7,45
O. L.	2,55	3,0	0,7	O. L.	6,55
O. L.	4,15	—		O. L.	5,30

Denna tidtabell gällde när poststationen i Hasslö återöppnades.

Den blev framgångsrik och Hasslö poststation öppnades på nytt den 1 juli 1890 med hemmansägaren Anton Andersson som föreståndare. Hans årsarvode på 120 kr höjdes den 1 juli 1907 till 180 kr efter ett in hopp under tiden 1 oktober 1906-30 juni 1907 av handlanden Aron Olofsson Holmberg. Nu

Aspö och Drottningkär (Aspö socken)

Med hemmansägaren Fredrik Sörensson upprättades ett kontrakt angående skötseln av den poststation, som med namnet Aspö öppnades med 1874 års ingång, när ansvaret för kronobrevbäringen överfördes på postverket. Hans årsarvode blev 50 kronor. En postföringslinje organiserades med två turer i veckan från Förkärla över den samtidigt inrättade poststationen i Hasslö, en postföring som från den 20 november 1874 bara utfördes med en veckotur (fredagar fram och åter). Linjen ändrades sedermera att utgå från Listerby.

Det visade sig snart att omorganisationen i anslutning till kronobrevbäringens upphörande medfört allt för stora kostnader och redan i september 1875 uppmanades postmästarna genom en cirkulärnotis att lämna uppgift till post-

styrelsen om poststationer med ringa uppbörd. I en sammanställning den 29 februari 1876 visade postmästare Johan Floridan Ejserman att frimärken hade sålts för kr 2:32 vid poststationen i Aspö under hela 1874 och för kr 6:10 under 1875. Dessutom hade under båda åren sammanlagt sålts tjänstefrimärken för kr 13:14.

Enligt Huvud Generalpostdirektionens
Befallning och med anledning af sin för-
stående omreglering af Postgångarne
samt Poststationens i Aspö indrag-
ning uppsages till upphörande med inre-
skade års utgång fjärdingsmannen
Fredrik Sörnsön Befallningssågar post-
stationens förskändare i Aspö. -

Karlskrona Postkontor den 23 September
1877. -

P. Ejserman

Ref. förstående uppsägning har
jag erhållit behörig del
Aspö den 28 September 1877.
Fredrik Sörnsön

Det var egentligen bäddat för indragning. Utbyte av poststationen mot en postväska hade varit en naturlig lösning. Man väntade emellertid liksom på andra håll med den ändringen. Vid ett sammanträffande mellan landshövdingen och postmästaren i Karlskrona den 22 september 1877 kom man preliminärt överens om de ändringar som skulle genomföras när lantbrevbäring infördes med 1878 års ingång. Enighet nåddes om utbyte av postföringen Listerby-Hasslö-Aspö mot lantbrevbäring Karlskrona-Aspö-Hasslö samt indragning av poststationerna Aspö och Hasslö. Ändringen genomfördes och den 31 december 1877 blev sista verksamhetsdagen för den blekingska poststationen med namnet Aspö. I Södermanland fanns däremot en poststation med detta namn, varom jag berättat i boken "Humlegubbar". I vad gäller lantbrevbäringen till Aspö ändrade man dock i sista stund på överenskommelsen. Som underlag för en sådan ändring skrev postmästare Ejserman följande till poststyrelsen den 20 december 1877:

"Kontrakt med fiskaren Sven Olsson i Listerby om brev-
bäring från Listerby till Hasslö och Aspö får Postkontoret
härhos överlämna i och för Kungl. Generalpoststyrelsens på-
skrift om godkännande.

Uti skrivelse till Konungens Befallningshavande av den
5:e sistlidne oktober har Kungl. Generalpoststyrelsen
bestämt att denna linje skulle bli Karlskrona-Aspö-
Hasslö, men som ej något anbud härå inkommit har Postkon-
toret, sedan Länsstyrelsen gillat förslaget, uppgjort
föreskrivne kontrakt. Lantbrevbäraren kommer nu att följa
den gamla gång- och sjöpostlinjen från Listerby poststa-
tion, som tvenne gånger dagligen beröres av posterna
emellan Karlskrona och Ronneby. Enda skillnaden är att då
gång- och sjöpostföringen kostat 225 kronor fordrar nu
lantbrevbäraren 104 kronor per år".

Som kontaktman mellan allmänheten och lantbrevbäraren
hade fjärdingsmannen Petter Andersson på Aspö blivit
utsedd. Något formellt kommunombud hade inte kommit ifråga
Fiskaren Sven Olsson tröttnade fort nog på att vara
lantbrevbärare med så ringa ersättning och enligt ett kon-
trakt den 5 december 1878 antogs fjärdingsmannen Sven
Andersson på Hasslö till lantbrevbärare med en ersättning
av kr 2:75 för var tur fram och åter. När han i september
1881 begärde att få kr 3:85 per tur, uppdrog poststyrelsen
åt postmästaren i Karlskrona "att genom pålysning i veder-
börande kyrkor och på annat lämpligt sätt infordra anbud å
besörjande från och med nästa års början av ifrågavarande
lantbrevbäring". Det var egentligen synd, för bara ett an-

bud kom in, nämligen från Manfred Svensson på Hasslö som begärde fem kronor per tur fram och åter. Han fick avtalet men postmästaren fick i samband med beslutet följande uppmaning från poststyrelsen:

"Kungl. Styrelsen vill emellertid härmed hava uppdragit åt Postkontoret att på lämpligt sätt göra förnyade försök till erhållande av anbud å omförmälda lantbrevbärings besörjande mot billigare ersättning än den genom hosföljande kontrakt betingade, börande Postkontoret om utgången av detta uppdrag hit inkomma med anmälan före februari månads slut nästkommande år".

Fjärdingsmannen Sven Andersson, som ju en tid varit lantbrevbärare, gjorde i oktober 1884 en framställning till poststyrelsen om att till lättnad för invånarna på öarna Aspö och Hasslö få ändring i lantbrevbäringen, som nu utgick från Listerby med en tur i veckan. Man ville återgå till den tanke som hade funnits vid förberedelserna 1877 för lantbrevbärning och uttryckte önskemål om lantbrevbärning två gånger i veckan från Karlskrona över Aspö till Hasslö. Postmästare August Th Davidsson i Karlskrona fann vid inspektion att lantbrevbäraren från Listerby under den mörka årstiden inte kunde följa den uppgjorda tidtabellen eller ens fullgöra turen på föreskrivet sätt. Han lämnade ett konkret förslag till en ny organisation i ett brev till landskansliet, men när detta sändes vidare till poststyrelsen, anförde landskansliet bl a följande:

"I fråga om lämpligaste och säkraste sättet för posts befordrande till sagde öar läser hinder från vederbörandes sida ej möta att få anlita den ångbåtskommunikation med öarna, vilken med en däckad mindre ångare från härvarande Flottans varv är inrättad".

Därmed var fröet sått och efter kontakt med varvschefen vid Flottans station i Karlskrona inrättades postföring med ångbåten "Kungsholmen" till Drottningsskär på Aspös östra sida samt till Västra Hästholmen. Däremot måste Hasslö lämnas utanför en sådan regelbunden befordran, eftersom ångbåten inte anlöpte den ön. Posten skulle medföras konstnadsfritt till och från öarnas befästningar. För omorganisationen krävdes dock ett regeringsbeslut, vilket undertecknades av Oscar II den 20 februari 1885. Beslutet genomfördes med april månads ingång 1885 och inrebar även inrättande av poststationerna med namnen **Drottningsskär** resp **Vestra Hästholmen** den 1 april 1885. Den sistnämnda poststationen berörs i ett särskilt avsnitt i detta häfte.

Föreståndare för den sålunda återupprättade poststationen på Aspö med namnet Drottningsskär blev överkonstapeln vid Flottans nya reservstat Otto Ferdinand Wiréen. Han fick 50 kronor i årsarvode. Från allmänhetens synpunkt var den nya organisationen inte den bästa och i samband med att en poststation inrättades på Hasslö den 1 juli 1890 drogs båda poststationerna Drottningsskär och Vestra Hästholmen in. Därmed var Aspö åter utan poststation.

Men ön skulle få en poststation igen och den gången också med namnet Drottningsskär. Initiativtagare var denna gång komminister G Lundblad. Han skrev den 14 juli 1902 till poststyrelsen och lät ett 20-tal församlingsbor också underteckna brevet, vars början pekar på svårigheterna med postgången:

"För närvarande är postväsendet här så ordnat, att en lantbrevbärare för posten från Karlskrona postkontor över Aspö till postkontoret på den närmaste ön Hasslö och vice versa, varvid han då lämnar och mottager Aspöposten i Aspö skolhus. Att detta medför stora olägenheter för befolkningen på Aspö är tydligt, enär ingen härstädes har någon som helst skyldighet vare sig att mottaga de avgående eller distribuera de ankomna breven och tidningarna. Och denna olägenhet blir framför allt kännbar, då det är fråga om att avsända värdeförsändelser. Detta vållar också att helt visst minst hälften av de från Aspö avgående postförsändelserna inlämnas direkt på postkontoret i Karlskrona, vilken omständighet bör tagas i betraktande då det gäller att anställa beräkning över postverkets inkomster från Aspö".

Efter remissbehandling föreslog postinspektör Victor Melander i Malmö i ett brev till poststyrelsen att en poststation med namnet Drottningsskär skulle inrättas. Detta accepterade poststyrelsen och från den 1 oktober 1902 fanns Drottningsskär åter i postanstaltsförteckningen.

197.					
Karlskrona—Hasslö.					
(Från den 3 oktober 1902.)					
—	2,0			T. F.	9,10
3,0	3,15	0,1		T. F.	7,55
3,25	3,55	0,4		T. F.	7,15
4,35	4,40	0,4		T. F.	6,25
5,55	—			T. F.	—
					8,10
					7,45
					6,30
					5,0

Postföringen å linien ombesörjes af lantbrevbärare, som eger afgiftsfritt medfölja Kongl. Flottans ångbåt mellan Karlskrona och Drottningsskär.

Denna tidtabell tillämpades när poststationen i Drottningsskär återöppnades.

Till föreståndare antogs folkskoleläraren Jöns Tobiaeson, som hade förbundit sig att under tre års tid ha hand om poststationen mot 100 kronor i årsarvode. Det kan synas underligt att han inte tycks ha bevakat möjligheten att få högre lön efter tre år utan nöjde sig med det ursprungliga arvodet under hela den tid han var poststationsföreståndare. Från och med 1910 fick han dock ett tillägg på 10 kr om året som provisionsersättning, då systemet med procentuell ersättning för sålda frimärken upphörde det året.

Handlanden Otto Klas Pettersson tog över poststationen den 1 oktober 1915. Efter hans död i augusti 1934 blev Holmfrid Valentin Petersson föreståndare. Han hade från och med december 1934 också avtal om postföring mellan Karlskrona och Drottningsskär. Under två månader 1950 övergick han som poststationsföreståndare vid Karlskrona 3 men återtog sin ursprungliga poststation den 1 november. Sedan fick han förflyttning till Torskors den 1 februari 1954 i samband med att poststationen där skildes från järnvägen. Postbitrådet Erik Hugo Lindblad tog nu över poststationen i Drottningsskär. Den 1 mars 1958 trädde Inga Margareta Karlsson till och fick uppleva poststationens organisation som postexpedition den 1 april 1974. Med ny terminologi blev den postkontor 1977, där ansvaret för service till de berörda ca 250 hushållen överlämnades till Anita Karlsson. Postens nya organisationsplaner under beteckning Nät 92 fick till följd att postkontoret ersattes med post i butik den 2 maj 1993. Entreprenör blev Aspö Livsmedel AB. Postadressen 370 22 DROTTNINGSKÄR behölls.

Elleholm (Elleholms socken)

Efter förslag från Listerkustens Ångbåts AB i Sölvesborg att få medföra post regelbundet under seglationstiden på linjen Hörvik-Örnavik-Pukavik-Elleholm-Karlshamn-Matvik-Jernavik i båda riktningar skrev postmästare Bengt Mauritz Holm i Karlshamn till poststyrelsen med tillstyrkan. I min bok "Posten i samhället" (ISBN 91-970657-2-2) har jag under rubriken "Vitorias entré och sorti" berättat om förslaget och dess följdverkan. För Elleholm innebar det att en poststation formellt öppnades den 1 april 1884. Kommis-

Poststationer:

Angskärs poststation (ny), tillhörande tredje klassen, skall lyda under och direkt utvexla post med postkontoret i Norrtelje.

Bjufs, *Böringe* och *Skillingaryds* poststationer skola från och med den 1 nästinstundande april tillhöra första klassens högre afdelning.

Poststationerna i *Elleholm*, *Hörvik*, *Jernavik*, *Matvik* och *Örnavik* (nya), hvilka komma att vara i verksamhet endast under seglationstiden, skola tillhöra tredje klassen samt lyda under och direkt utvexla post med postkontoret i Karlshamn.

Mems poststation (ny), tillhörande tredje klassen, skall lyda under och direkt utvexla post med postkontoret i Söderköping.

Ribbingelunds poststation (ny), tillhörande tredje klassen, skall lyda under postinspektionen i Centraldistriktet samt direkt utvexla post med postkupéexpeditionerna nr III, IV, V, XV, XVII och XXXIV samt postkontoret i Eskilstuna.

Rångedala poststation, (ny) tillhörande tredje klassen, skall lyda under postkontoret i Borås och derjemte direkt utvexla post med postkontoret i Ulricehamn.

Detta är en del av en sida i poststyrelsens cirkulärsamling 1884.

sionären Fritz Sjöström hade utsetts till föreståndare men han tillträdde inte befattningen. I stället blev det folkskolläraren Johannes Håkansson som fick svinga den datumstämpel vars avtryck moderna tidens hembygdssamlare har ovanligt stora svårigheter att dokumentera. Troligen hade han poststationen i sin lärarbostad och måste således bära postpåsen mellan stationen och bryggan där ångbåten lade till. När seglationstiden upphörde, måste Håkansson stänga poststationen, så som förutsetts vid beslutet om dess inrättande. Men det tilltalade naturligtvis inte sockenborna och efter framställning beslöt poststyrelsen den 19 december 1884 att poststationen i Elleholm från och med 1885 års början skulle vara i verksamhet under hela året samt att postlinjen Sölvesborg-Karlshamn skulle dras omvägen över Elleholms poststation. I samma skrivelse fanns också beslutet att gångposten på linjen Sölvesborg-Mjällby skulle dras in med mars månads utgång 1885 och att posten på linjen Sölvesborg-Karlshamn från och med april 1885 skulle föras förbi Sölve, Mjällby och Ysane.

Som en följd av denna ändring upphörde ett 3 år gammalt avtal med Lars Pehrsson på nr 11 i Norge om postföring tre gånger i veckan fram och åter mellan Sölvesborg och Karlshamn vid 1885 års ingång. I stället fick han ett kontrakt som under januari-april avsåg postföring mellan de båda

städerna via Elleholm och från och med april även via Mjällby. I W Rosenlund på nr 16 i Hoby hade sedan 1881 ett kontrakt om gångpostföreling fyra gånger i veckan fram och åter mellan Mjällby och Sölvesborg. Detta blev uppsagt för upphörande från och med april 1885.

Omorganisationen innebar sålunda en viss rationalisering men framför allt att poststationen i Elleholm inte längre var beroende av ångbåtspostföreling. Sagan för poststationen i Elleholm blev ändå kort. Med järnvägens tillkomst mellan Sölvesborg och Karlshamn drogs nämligen landsvägspostförelingen in. Postgången till Elleholm upphörde och poststationen drogs in den 21 december 1886. Nu fick sockenborna anlita poststationen i Mörrum. Från och med 1904 kunde de, som så önskade också anlita den då inrättade järnvägspoststationen i Vekerum.

Matvik och Jernavik

I ortstämpelkataloger uppges att poststationen med namnet Matvik funnits under perioden 1 april-31 oktober 1884 och att frimärken som datumstämplat där är mycket dyra. Det är kanske inte känt om det över huvud taget finns några äkta brev eller frimärken med det stämpelavtrycket.

För poststationen i Jernavik uppper ortstämpelkatalogerna existensperioden från den 1 april 1884 till en okänd dag under 1886 och att märken stämplade i Jernavik har något lägre notering, naturligt nog i jämförelse med Matvik.

Båda poststationerna inrättades tillsammans med några andra i samband med att postverket tecknade kontrakt med Listerkustens Ångbåtsaktiebolag om postföreling.

Det framgår av tillgängliga dokument att poststationerna inrättades vid ångbåten Victorias tilläggsplatser och fick ångbåtskommissionärerna som föreståndare. Postmästare B M Holm i Karlshamn hade ursprungligen inte tänkt sig att det skulle bli verkliga poststationer utan bara ett slags ombud i Hörvik, Örnavig, Elleholm, Jernavik och Matvik. I Pukavik, som också var tilläggsplats för ångbåten, fanns en poststation sedan 1874 års början.

De behörigen underskriften och beaktade
Kontrakten för poststationerna i Hörvik,
Örnavig, Matvik och Jernavik, för jag här
med värfamt öppnande. Och för jag tänker
åberopa min värfamne skrivelser af den 10
Junis, angående ny kommissionär i Elleholm,
jamt till kommissionären Peter Petersen i Örnavig
under sigt hest blif förtat under kontrans.
Postkontoret i Karlshamn den 18 Mars 1884.

4 N 967
1883

P. M. Holm

Det är sparsamt med dokument som berör de poststationer vilka inrättades när ångfartyget Victoria påbörjade sin kusttrafik i västra Blekinge.

Föreståndaren för poststationen i Matvik, dvs ångbåtskommissionären på platsen, vars namn jag inte kunnat finna i handlingarna, fick enligt beslutet 50 kr i årsarvode, men han kunde aldrig kvittera ut ett helt sådant. Uppdraget som föreståndare upphörde när seglationsperioden slutade 1884. Postmästare Holm fick då bifall på sin framställning till poststyrelsen om att säga upp kontrakten med föreståndarna för poststationerna i Matvik och Hörvik. Skälet till detta var att ångbåten från och med följande års seglationsperiod bara skulle anlöpa dessa båda hamnar "då och då, när frakter där kunde erhållas".

Poststationen i **Matvik** levde alltså bara under 1884 års seglationsperiod. Poststationen i **Jernavik** blev litet äldre, för hamnen där frekventerades även under 1885 av ångbåten. Dess föreståndare var kommissionären G Th Sjölin

Underlaget för trafiken längs kusten i västra Blekinge och den framväxande järnvägen gjorde ångbåtsföretaget till ett äventyr och den 28 november 1885 anmälde postmästare Holm för poststyrelsen i samband med frågan om storleken av ersättning till bolaget och dess kommissionärer, att "det nu är slut med postgången å denna ångbåt, ty den har upphört att vidare gå här och skall säljas till nästa vår". Den 29 december 1885 skickade postmästare Holm till poststyrelsen uppsägningsbevisen från rederiet för ångbåten Victoria och från poststationsföreståndare Sjölin i Jernavik. Poststationen i Jernavik återöppnades inte 1886 och kom inte heller igen senare.

Vestra Hästholmen (Torhamns socken)

En av vårt lands mest svårdokumenterade poststationer hade namnet Vestra Hästholmen. Katalognoteringar tyder på att en "vanlig" hembygdssamlare knappast torde ha möjlighet att förvärva ett frimärke med den datumstämpeln och frågan är om ens de mest avancerade har ett sådant i samlingen. Poststationen inrättades den 1 april 1885 och drogs in den 30 juni 1890. Tillkomsten avslöjar ett exempel på samarbete mellan postverket och marina myndigheter i strävan att ordna bättre postgång utan alltför höga kostnader.

Upprinnelsen var en framställning i oktober 1884 från fjärdingsmannen Sven Andersson om att till lättnad för invånarna på Öarna Aspö och Hasslö ändra den dåvarande lantbrevbäringslinjen som utgick från Listerby en gång i veckan. Man önskade lantbrevbärning två gånger i veckan från Karlskrona över Aspö till Hasslö. Postmästare August Davidsson i Karlskrona fann vid inspektion att lantbrevbäraren under den mörka årstiden inte kunde följa den uppgjorda tidtabellen. Han lämnade ett konkret förslag på en ny organisation i ett brev till landskansliet. När det sändes vidare till poststyrelsen skrev landskansliet bl a:

"I fråga om lämpligaste och säkraste sättet för posts befordrande till sagde Öar läser hinder från vederbörandes sida ej möta att få anlita den ångbåtskommunikation med Öarna, vilken med en däckad mindre ångare från härvarande Flottans varv är inrättad".

Därmed var isen bruten och efter en kontakt med varvchefen vid Flottans station inrättades postföreling med ångbåten "Kungsholmen" till Drottningsskär och Västra Hästholmen. För omorganisationen krävdes beslut av regeringen. Oscar II undertecknade ett sådant den 20 februari 1885. En följd av omorganisationen blev tillkomsten den 1 april 1885 av poststationerna med namnen Drottningsskär resp Vestra Hästholmen. Föreståndare för den sistnämnda blev underofficeren Enoch Allgulin med 50 kronor i årsarvode.

1885. BIHANG TILL KONGL. GENERALPOSTSTYRELSENS CIRKULÄR.

B. POSTFÖRING.

NR 9.

D a g a r.	An-komst, kl.	Af-gång, kl.	Mil.	(Denna spalt läses nedifrån och uppåt.)			
				D a g a r.	An-komst, kl.	Af-gång, kl.	
171, II.							
Karlskrona—Drottningsskär—Vestra Hästholmen.							
(Sjöpost.)							
(1 april—30 september.)							
O. L.	—	12,30		<i>Karlskrona</i> postkontor	O. L.	9,0	—
O. L.	1,30	2,0		<i>Drottningsskärs</i> poststation	O. L.	7,30	8,0
O. L.	2,30	—		<i>Vestra Hästholmens</i> poststation	O. L.	—	7,0
—							
(1 oktober—31 mars.)							
O. L.	—	12,30		<i>Karlskrona</i> postkontor	O. L.	9,30	—
O. L.	1,30	2,0		<i>Drottningsskärs</i> poststation	O. L.	8,0	8,30
O. L.	2,30	—		<i>Vestra Hästholmens</i> poststation	O. L.	—	7,30
Denna postbefordran verkställes med en Kongl. Flottan tillhörig mindre ångbåt, utan kostnad för Postverket.							

Tidtabellen för postföreling till Västra Hästholmen kunde bara tillämpas drygt fem år.

Postmästare Davidsson anmälde till poststyrelsen att en poststation på Västra Hästholmen utan särskild postbefordran till Hasslö "endast skulle få en ytterst obetydlig trafik". Han skaffade därför ett anbud från fjärdingsmannen Sven Andersson att för 50 öre per tur sköta postbefordran mellan poststationen Vestra Hästholmen och Hasslö. Ett sund på 300 meter skilde öarna åt.

Detta var en provisorisk anordning och bara tre veckor efter att poststationen Vestra Hästholmen var inrättad vände sig ett 20-tal representanter för befolkningen på Hasslö i ett brev till poststyrelsen med begäran om en poststation "på ön Hasslö, där folkmängden är boende och icke på en kringfluten fästning med 8 a 10 personer". Det blev inte någon omedelbar ändring men så småningom tillgodosågs önskemålen på Hasslö. Där inrättades en poststation den 1 juli 1890, samtidigt som poststation på Västra Hästholmen drogs in.

Stationsbefälhavaren
vid
Flottans Station
i
Carlskrona.

Befälhavare i Fästningen "Drottningstjärn" är: Öfverkonstapeln vid Kong. Majest. Flottans nye Reservstat Otto Ferdinand Wierén,
Sant i Fästningen "Vestra Hästholmen":
underofficer af 2^a graden vid Kong. Flottan,
arkiveristeten Enoch Almqvist.
Carlskrona stationsbefälhavarens
kausti den 26. Mars 1895.

Edv. Petersson

Skrivelsen från stationsbefälhavaren på Västra Hästholmen har sitt speciella intresse.

Hjortahammar (Förkärla socken)

Förkärla var en av de relativt få församlingar som inte hade fått en egen poststation, när kronobrevbäringen i Blekinge hade övertagits helt av postverket med 1877 års ingång. Den sista blekingska poststation som tillkom i samband med den omorganisationen hade namnet Biskopsberg.

Post kunde man sända till och från Förkärla med diligensten mellan Ronneby och Karlskrona. Den stannade vid vägskillnaden norr om kyrkan i riktning mot Karlskrona på morgnarna och i andra riktningen på kvällarna. På morgnarna mötte postföraren till Aspö upp och tog emot posten till Aspö och Hasslö under åren 1874-1877, innan dessa båda poststationer blev indragna. De återkom senare, men det hjälpte ju inte församlingsborna i Förkärla som starkt närde sin önskan om en egen poststation. En lantbrevbäring som inrättades med 1878 års ingång var till föga nytta för dem eftersom den avsåg att tillgodose Hasslö- och Aspöborna och utgick från Listerby. Det skulle ändå dröja mer än två decennier innan man samlade sig till en kraftfull åtgärd för att få bättre postförhållanden.

Vid kommunalstämman i Förkärla den 16 april 1900 beslöt man att begära en poststation inom socknen, helst i Hjortahammar, och utsåg verkmästaren Alfred Olsson i Almö att inlämna en ansökan. Han tog god tid på sig men skrev eftertänksamt och daterade sitt brev till poststyrelsen den 28 november 1900. Han framhöll att det område som den önskade poststationen skulle betjäna, innefattade Vambåsa, Esketorp, Tromtösunda, Tromtö, Almö och Jordö samt några öar. Han tillade bland annat följande:

"En omständighet som i särskilt hög grad talar för bifall till ansökningen är den att inom det nya poststationsområdet, särskilt dess södra delar, under senare åren uppstått stenhuggerirörelse som av tvenne Blekinges största stenhuggerifirmor F W Wolff och Carlskrona Granit AB bedrivs med en ganska avsevärd arbetsstyrka".

Olsson avslutade sin framställning med önskemålet att få lantbrevbäringen utsträckt till Hjortahammar och fullgjord tre gånger i veckan i stället för två gånger, om någon

poststation inte kunde beviljas. Lantbrevbäringen var vid denna tid ordnad så att en lantbrevbärare gick två gånger i veckan från Listerby över Vambåsa till Johannishus och åter till Listerby. När ärendet behandlades av postinspektionen i Malmö, förelåg också en framställning från invånarna i byarna Skillinge, Grönadal, Skavkulla och Fermanstorp om att lantbrevbäring skulle inrättas dit från Nättraby.

Poststationsföreståndarna i Listerby och Nättraby var positivt inställda till båda önskemålen och postmästaren i Karlskrona tyckte också att det fanns fog för dem. Han berättade att lantbrevbärarens tjänster inte anlätades så mycket av befolkningen. De hämtade i stället eller lät hämta sin post vid olika handelsbodas i Karlskrona. Postinspektionen i Malmö ansåg att det behövdes bättre postförhållanden och lät teckna ett förslagskontrakt med handlanden O Persson. Enligt detta skulle han åtminstone till utgången av juni månad 1904 sköta den ifrågasatta poststationen i Hjortahammar mot en årlig ersättning av 50 kronor. Ett annat förslagskontrakt tecknades med arbetaren Gustaf Nilsson från Västra Nättraby nr 40 om att tre gånger i veckan fullgöra lantbrevbäring mellan Nättraby och Hjortahammar mot en ersättning av kr 1:13 per tur fram och åter. Hans färdväg var elva kilometer från Nättraby över Bjärby, Skillinge, Skavkulla, Fermanstorp och Tromtösunda till Hjortahammar.

Poststyrelsen godkände båda kontrakten och den 1 oktober 1901 öppnades poststationen samtidigt som lantbrevbäringen började. Handlanden Persson efterträddes som poststationsföreståndare av folkskolläraren Thure Olsson Lagergren, vilken lyckades få sitt årsarvode höjt från 50 till 120 kr räknat från den 1 oktober 1907. Det skulle snart nog åter bli skifte på befattningen. Den 1 oktober 1910 tillträdde nämligen lantbrukaren August Johansson. Han blev så mycket längre kvar på sin viktiga post, enligt arkivdokumenten i hela 30 år. Han efterträddes den 1 september 1940 av Syster Lilly Maria Karlsson, som då hade varit tillförordnad poststationsföreståndare i tre månader.

Det fanns inte några ordnade pensionsförhållanden på den tiden, men August Johansson tillerkändes ett s k årligt understöd från postverket på 300 kr från den 1 september 1940. I realiteten var det dottern Elin Johansson som

under en stor del av de 30 åren hade skött poststationen. Syster Lilly Maria Karlsson fick däremot uppleva pension enligt moderna förhållanden. Hon var född 1897 och pensionerades den 1 september 1960, på dagen 20 år efter tillträdet. Nu hade lantbrevbäringen hunnit organiseras så att den med skäl kunde kallas rullande postkontor. Med Karlssons pensionering drogs också poststationen in. De sju hushåll som under de senaste åren blivit betjänade av poststationen, anslöts också till lantbrevbäringen. Därmed var sagan all för poststationen i Hjortahammar.

Poststationen i Hjortahammar hade under ett kvarts sekel postutväxling med postombudet i **Almö**. Det inrättades med arbetaren Karl Leander Nilsson som ansvarig den 1 augusti 1932. Han fick också svara för transporten av postväskan på den 4,5 kilometer långa sträckan mellan Hjortahammar och Almö. Efter hand utnyttjades postombudet allt mindre. Frimärksförsäljningen var vid 1950-talets början omkring 900 kr om året men sjönk snabbt och 1955 uppgick den bara till 300 kr. Postombudet drogs in med september månads utgång 1967 och de som anlitat det fick nu service genom lantbrevbäraren på linjen Nättraby-Hjortahammar.

Skrifter om Blekinge i den posthistoriska serien

50. Posten vid Krösnabanan
51. Posthistoria från Ronneby
52. Om posten vid Blekinge kustbana
77. Posthistoria från Asarums socken
78. Posthistoria från Sölvesborgs kommun
79. Posthistoria från Blekingekusten
80. Posthistoria från Fridlevstad, Hjortsberga, Ringamåla, Sillhövda och Ölgehult
101. Något om posten vid järnvägen Tingsryd-Bredåkra
104. Anteckningar om posten i Tving
107. Något om posten i Listerby socken
117. Om posten i Olofströms kommun
124. I Sydost; posthistoria från Östra härad
125. Om posten i Hällaryds pastorat
172. Poststationer vid järnvägen Älmhult-Sölvesborg